

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К.Д.УШИНСЬКОГО»

Кафедра української філології та методики навчання фахових дисциплін

Методичні рекомендації

до проведення практичних занять з дисципліни «Мовно-літературна освіта
в профільній школі» для магістрів 1 курсу спеціальності 014 Середня
освіта (Українська мова та література)

Одеса -2025

Кучерява О. А., Хижняк І. А. Методичні рекомендації до проведення практичних занять з дисципліни «Мовно-літературна освіта в профільній школі» для магістрів 1 курсу спеціальності 014 Середня освіта (Українська мова та література). Історико-філологічний факультет, 2025. 57 с.

Рецензенти:

Буднік А. О. к.пед.н., доцент кафедри слов'янського мовознавства Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Оренчак О. О., к.філол.н., доцент кафедри романо-германської філології та методики викладання іноземних мов Міжнародного гуманітарного факультету

Рекомендовано до друку Вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» протокол № 16 від 29 травня 2025 року

ЗМІСТ

Вступ	4
Структура курсу	6
Змістовий модуль №1	9
Практичне заняття №1	
Практичне заняття №2	10
Практичне заняття №3	11
Змістовий модуль №2	14
Практичне заняття №1	
Практичне заняття №2	16
Практичне заняття №3	18
Практичне заняття №4	20
Практичне заняття №5	21
Практичне заняття №6	25
Практичне заняття №7	28
Практичне заняття №8	31
Практичне заняття №9	33
Змістовий модуль №3	37
Практичне заняття №1	
Практичне заняття №2	39
Практичне заняття №3	40
Практичне заняття №4	42
Практичне заняття №5	44
Практичне заняття №6	46
Практичне заняття №7	48
Практичне заняття №8	49
Питання до екзамену	52
Рекомендована література	55

ВСТУП

Методичні вказівки до проведення практичних занять з дисципліни «Мовно-літературна освіта в профільній школі» розроблено у відповідності до затверджено програми дисципліни та згідно структурно-логічної схеми, передбаченої освітньо-професійної програми магістра зі спеціальності 014 Середня освіта (Українська мова та література).

Навчальна дисципліна покликана сформувати в магістрантів здатності:

- здатність аналізувати соціокультурні й психолого-педагогічні умови освітнього середовища та обирати ефективні інноваційні педагогічні технології для вирішення конкретних освітніх завдань у профільній школі, закладах професійної і фахової передвищої освіти;
- здатність проєктувати, розробляти та реалізовувати освітній процес з української мови та літератури для здобувачів 10-12 класів ЗЗСО, закладів професійної і фахової передвищої освіти з використанням сучасних методів, прийомів та форм організації навчання;
- здатність впроваджувати та адаптувати новітні педагогічні технології викладання мови та літератури відповідно до специфіки профільного навчання та особливостей контингенту здобувачів освіти;
- здатність обирати, комбінувати та застосовувати методи й прийоми викладання української мови та літератури відповідно до дидактичних цілей, вікових особливостей та рівня підготовки здобувачів освіти;
- здатність організовувати цілеспрямований мовленнєвий розвиток здобувачів 10-12 класів ЗЗСО, закладів професійної і фахової передвищої освіти через систематичну роботу з різними видами мовленнєвої діяльності та жанрами писемного мовлення;
- здатність розробляти, організовувати та проводити різні види письмових робіт з мови та літератури, забезпечуючи об'єктивне оцінювання навчальних досягнень здобувачів профільного рівня освіти;

- здатність виявляти, підтримувати та розвивати обдарованість здобувачів освіти через організацію індивідуальної та групової роботи в системі профільної школи, закладах професійної і фахової передвищої освіти;
- здатність планувати, організовувати та проводити урочну та позаурочну діяльність з української мови та літератури, створюючи мотиваційне освітнє середовище для здобувачів профільного рівня навчання.

Практичні заняття покликані розвинути саме практичні навички застосування набутих на лекційних заняттях та у процесі самостійної роботи магістрів теоретичних знань.

Згідно затверджено програми, на практичні заняття з дисципліни відведено 40 годин.

Форми проведення практичних занять:

- семінар;
- круглий стіл;
- тренінг;
- практичне заняття;
- майстер-клас.

Під час практичних занять студенти можуть виконувати різні завдання, вирішувати практичні проблеми, розробляти проєкти, виконувати експерименти, аналізувати дані тощо.

Основна ідея практичних занять полягає у тому, щоб забезпечити студентам можливість застосовувати свої знання на практиці, набувати досвід роботи у конкретній області, розвивати критичне мислення та аналітичні навички, вирішувати реальні проблеми.

Практичні заняття є важливою складовою процесу навчання, оскільки вони допомагають зблизити теоретичні знання з реальними

ситуаціями, з якими студенти можуть зіштовхнутися в майбутній практичній діяльності.

СТРУКТУРА КУРСУ

Згідно затверджених навчальної та робочої програми кредитного модуля, структура практичних занять передбачає 40 навчальних годин, тобто 20 практичних заняття.

З дисципліни «Мовно-літературна освіта у профільній школі» передбачається виконання магістрами індивідуальних навчально-дослідних завдань (ІНДЗ).

Вид і форма семестрового контролю – екзамен, на який відводиться 20 балів. Для допуску до екзамену магістрант має набрати не менше, ніж 40 балів. Накопичені здобувачем бали під час вивчення навчальної дисципліни не анулюються, а сумуються. Оцінка за екзамен не може бути меншою за кількість накопичених ним балів.

Відповіді на практичних заняттях: ваговий бал – 2 бали за роботу на одному практичному занятті. Максимальна кількість балів за роботу на практичних заняттях дорівнює: 20 практичних X 2 бали = 40 балів.

0 балів	Здобувач не висловлює власних міркувань, не робить ґрунтовних висновків, не може навести приклади теорії з порушених питань; не бере участі в практичному занятті, є лише спостерігачем.
1 бали	Здобувач на занятті періодично виступає активним учасником освітнього процесу, виконує практичні завдання з допомогою. Відповідь логічна, повна, обґрунтована. Виконані завдання у цілому відповідають вимогам, хоча мають незначні огріхи.
2 бали	Здобувач бере активну участь у практичному занятті, володіє міцними знаннями з теми, вільно оперує ними при

	виконанні практичних завдань. Висловлює власні міркування, робить ґрунтовні висновки щодо порушених питань; самостійно використовує необхідні інформаційно-методичні матеріали, виконуючи практичні завдання.
--	---

**Карта розподілу балів за результатами поточної роботи здобувачів
вищої освіти (денна форма) з навчальної дисципліни «Мовно-
літературна освіта у профільній школі»**

Назва заходу поточного контролю	Термін виконання	Форма контролю	Максимальна кількість балів
1. Підготовленість та активна участь у практичних заняттях			
1. Активна участь у роботі практичних заняттях	Протягом семестру	Поточний контроль	20x2=40*
2. Виконання завдань самостійної роботи	Протягом семестру	Поточний контроль	20x1=20*
3. Виконання індивідуального навчально-дослідного завдання	Протягом семестру	Виголошення доповіді з мультимедійною презентацією перед аудиторією на практичних заняттях; Проходження курсів на платформах EdEra Prometheus.	10*
4. Контрольна робота	Протягом семестру	Поточний контроль	10*
2. Вибіркові завдання			
4.Розробка тематичних тестових завдань	Протягом семестру	Перевірка правильності виконання під час аудиторних занять	10
5.Виконання презентації за темами дисципліни	Протягом семестру	Перевірка правильності виконання під час	5

		аудиторних занять	
6.Підготовка наукової статті за темами дисципліни	Протягом семестру	Обговорення підготовлених матеріалів, подача до друку	10
7.Проходження курсів на платформах EdEra, Prometheus	Протягом семестру	Отримання сертифікату	10**
8.Розробка кросворду за темою навчальної дисципліни	Протягом семестру	Перевірка правильності виконання під час аудиторних занять	5
Усього балів у семестрі			80
Екзамен	Згідно з графіком	Підсумковий контроль	20
Усього			100

*Зазначено максимальну кількість балів. Кількість балів залежить від правильності, повноти виконання заходу поточного контролю.

**Зазначено кількість балів за один сертифікат. Максимальна кількість сертифікатів – 2.

Змістовий модуль 1. Педагогічна інноватика в системі мовно-літературної освіти

Практичне заняття № 1

Тема: Технологічний підхід в освіті

Форма заняття: *семінар*

Мета: *поглибити знання здобувачів про інноваційні педагогічні технології, розкрити їх дидактичні можливості та особливості організації; забезпечити умови використання отриманих знань у практичній діяльності, спонукати до творчої й дослідницької діяльності.*

План заняття:

1. Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком.

Питання для обговорення

- Що сприяло виникненню педагогічної інноватики?
- Поясніть, чому сучасна школа потребує інновацій, вкажіть, яких саме.
- Перелічіть завдання сучасної педагогічної технології.
- Класифікація педагогічних технологій.

Теми доповідей

1. Особистісно орієнтована освіта й технології.
2. Технології розвивального навчання.
3. Технології формування творчої особистості.
4. Проєктна технологія.
5. Нові інформаційні технології навчання.
6. Інтерактивні технології навчання.
7. Технології дистанційного навчання.
8. За вибором здобувача освіти.

2. Творче завдання.

Викладіть свої міркування стосовно поданих висловлювань (одне на вибір) в аспекті теми семінарського заняття.

1. Інноваційна діяльність — це гарно організована, раціональна і систематична робота (П. Друкер).

2. Не навчайте дітей так, як навчали нас. Вони народилися в інший час (сайт «Всеосвіта»).

3. Посередній учитель розповідає. Хороший учитель пояснює. Чудовий учитель показує. Геніальний учитель надихає.

Практичне заняття № 2

Тема: Освітні технології

Форма заняття: *практичне заняття*

Мета: *поглибити знання здобувачів про освітні технології, розкрити їх дидактичні можливості та особливості організації; забезпечити умови використання отриманих знань у практичній діяльності, спонукати до творчої й дослідницької діяльності.*

План заняття:

1. Виконання практичних завдань.

1. Розробіть практичні поради щодо проведення інтегрованих уроків. Змодельуйте фрагмент інтегрованого уроку української мови в профільній школі з використанням інноваційних методів навчання (на вибір здобувачів).

2. Проілюструйте (на вибір) один з методів інтерактивного навчання. Змодельуйте його зі студентами групи.

3. Придумайте міжпредметний проєкт, який можна застосувати на уроках української мови в 10-11 класах (тема за вибором здобувачів). Визначте варіанти можливого оформлення результатів проєкту, план захисту проєкту.

4. Як би ви організували творчу діяльність учнів 10-11 класів на уроках української мови? Запропонуйте та проілюструйте 2-3 методи (прийоми, завдання тощо).

2. Виконання творчих і дослідницьких завдань.

1. Підготувати інфографіку «Готовність педагога до інноваційної діяльності», «Педагогічна технологія: поняття, особливості, класифікація» (на вибір).

2. Інтерактивна гра «Метод Волта Діснея». Розділитись на три групи й представити тему «Авторська педагогічна технологія» з трьох точок зору «Реаліста», «Критика», «Мрійника».

Практичне заняття № 3

Тема: Інформаційно-комунікаційні технології в освітньому процесі

Форма заняття: *практичне заняття, майстер-клас.*

Мета: *поглибити знання здобувачів про інформаційно-комунікаційні технології, інформаційну компетентність і визначити її місце в робочих програмах з української мови, сприяти формуванню у здобувачів відповідних практичних умінь, креативності.*

План заняття:

1. Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком.

1. Інформаційно-комунікаційна компетентність педагога та здобувачів освіти. Як вона представлена в освітній реформі «Нова українська школа» і робочих програмах?

2. Зміст поняття «інформаційно-комунікаційні технології».

3. Використання ІКТ у роботі сучасного педагога. Інформаційно-комунікаційні засоби і методи навчання та організації освітнього процесу в ЗЗСО, закладах професійної і фахової передвищої освіти.

4. *Дискусія* на тему «Інформаційні технології в освіті: переваги і недоліки».

2. Творчі завдання для майстер-класу.

Комп'ютер використовується як допоміжний засіб для ефективнішого розв'язання вже існуючої системи дидактичних завдань.

1. Підготувати інформацію про дидактичні можливості сучасних ІКТ інструментів, сервісів, інтернет-ресурсів (на вибір здобувача), які можна використовувати на уроках української мови, продемонструвати алгоритм їх створення й застосування.

Додаткова література до змістового модуля 1

1. Братко М. В., Козир М. В. Педагогічна інноватика : навчально-методичний посібник. К. : Київ. ун-т ім. Б.Грінченка, 2021. 272 с. / https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/40105/1/Bratko_MV_Kozyr_MV_NMPPI_2021_PI.pdf

2. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології. К., 2015.

3. Когут О. І. Інноваційні технології навчання української мови і літератури. Тернопіль : Астон, 2005. 204 с.

4. Лаппо В. В. Педагогічна інноватика: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: НАІР, 2020. 360 с.

5. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://mon.gov.ua/konczepczyia.pdf>

6. Освітні технології: навч.-мет.посіб. / За ред. О.М. Пехоти. К.: Видавництво А.С.К., 2003. 255с.

7. Педагогічна інноватика : навчально-методичний посібник / М.В. Братко, М.В. Козир. К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. 272 с.

8. Семеног О. М. Професійно-творча самореалізація педагога в інноваційній освіті. Професійно-творча самореалізація майбутнього педагога в інноваційній освіті : колект. монографія / за наук. ред. М. Лазарева. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2013. С. 136–157.

9. Цюняк О. П., Довбенко С. Ю. Педагогічна інноватика : навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ : Видавець Кушнір Г. М., 2019. 190 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу: lib.pnu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/7961/1/

**Змістовий модуль 2. Методика вивчення літератури в 10-11 класах
ЗЗСО, закладах професійної і фахової передвищої освіти**

Практичне заняття №1

Тема: Викладання української літератури як профільної дисципліни.

Програми з української літератури академічного і профільного рівнів

Форма заняття: *круглий стіл*

Мета: *обговорити сучасні методики викладання української літератури, проаналізувати зміст програм академічного і профільного рівнів, розробка інноваційних підходів для підвищення якості навчально-виховного процесу.*

План заняття:

1. Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком

1. Концепція літературної освіти школярів у системі профільного навчання.
2. Проблеми і здобутки впровадження профільного навчання.
3. Українська література як профільна дисципліна у школі.
4. Зміст і структура програм академічного і профільного рівнів.
5. Теоретико-літературні поняття, передбачені для вивчення 10-11 класів.
6. Списки для додаткового (самостійного) читання у шкільних програмах різних рівнів.

2. Виконання практичних завдань

1. Зробити постер на одну з тем: Проблеми і здобутки профільного навчання або Українська література як профільна дисципліна у школі.

Магістри створюють постер до однієї із запропонованих тем і презентують його на занятті. Регламент презентації 1-2 хвилини. Після презентації відбудеться обговорення. Регламент обговорення 1-2 хвилини.

2. Зробити SWOT-аналіз програми з літератури для профільного рівня (клас за вибором студента).

Магістри, проаналізувавши сильні і слабкі сторони програми з літератури для профільного рівня, мають підготувати SWOT-аналіз у вигляді одного кадру презентації та продемонструвати її одногрупникам. Регламент презентації до 5 хвилин.

Рекомендована література

1. Ляшенко О. Шляхи реалізації профільної середньої освіти в умовах реформування української школи. *Профільна середня освіта: виклики і шляхи реалізації*: збірник матеріалів. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2024. С. 9-14.
2. Головка М. Європейські моделі організації профільної середньої освіти. *Профільна середня освіта: виклики і шляхи реалізації*: збірник матеріалів. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2024. С. 14-18.
3. Кириченко М., Отамась І. Реалії та перспективи профільної середньої освіти в Україні: досвід Європи. *Профільна середня освіта: виклики і шляхи реалізації*: збірник матеріалів. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2024. С. 22-25.
4. Вовк М. Підготовка майбутніх учителів української мови і літератури до викладання у профільній школі: досвід, інновації, виклики. *Профільна середня освіта: виклики і шляхи реалізації*: збірник матеріалів. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2024. С. 186-192.
5. Програма. Українська література. 10-11 класи. Профільний рівень. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/programy-10-11-klas/2018-2019/ukr.lit.-10-11-profilnij-riven.pdf>
6. Зарубіжна література. 10-11 класи. Профільний рівень. Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/programy->

Завдання до підготовки до наступного практичного заняття:

1. Розробити лекцію з літератури для учнів 10-11 класів (клас і тема за вибором магістра), презентувати її одногрупникам.

Магістри мають розробити конспект лекції, обравши будь-який твір із програми з української літератури (профільний рівень)

Практичне заняття №2

Тема: Методи викладання літератури в 10-11 класах ЗЗСО, закладах професійної і фахової передвищої освіти.

Форма заняття: *практичне заняття*

Мета: *сформувати у магістрів навички застосування ефективних методів викладання літератури для 10-11 класів ЗЗСО, професійних і фахових закладів, з урахуванням вікових та освітніх особливостей учнів.*

План заняття:

1. Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком

1. Застосування лекції в старших класах ЗЗСО, закладах професійної і фахової передвищої освіти.

2. Бесіда та її різновиди на уроках літератури в старших класах ЗЗСО, закладах професійної і фахової передвищої освіти.

3. Самостійна робота в системі літературної освіти в старших класах ЗЗСО, закладах професійної і фахової передвищої освіти.

2. Виконання практичних завдань

Розробити лекцію з літератури для учнів 10-11 класів (клас і тема за вибором магістранта), презентувати її одногрупникам.

Магістри презентують конспект лекції, обравши будь-який твір із програми з української літератури (профільний рівень), акцентуючи увагу на основних методах, прийомах і завданнях, які використав. Регламент презентації до 2 хвилин. Після презентації відбудеться обговорення. Регламент обговорення до 3-х хвилин.

Рекомендована література

1. Громко Т. В. Оптимізація лекційного процесу для успішного онлайн навчання. *Сучасна освіта: методологія, теорія, практика*. ІУ Всеукраїнська науково-практична конференція (з міжнародною участю) (14 травня 2024р.). Дніпро: Акцент ПП. 2024. С. 43-46.
2. Жила С. О. Лекція – мистецьке багатоголосся на заняттях літератури в ЗВО. Шкільна літературна освіта: традиції і новаторство. XII Волошинські читання: зб. матеріалів всеукраїнської науково-практичної конференції / за заг. ред. Т. О. Яценко. Київ: Грамота, 2024. С. 103-112.
3. Бабійчук Т. Буктрейлери як ефективний вид самостійної роботи студентів під час дистанційного навчання. *Українська мова і література*. 2022. №1. С. 22.
4. Захарук О. Методи, прийоми та засоби організації семестрових занять у школі. *Українська мова і література в середніх школах, гімназіях, ліцєях та колегіумах*. 2011. №10. С. 53-61.
5. Токмань Г. Л. Методика викладання української літератури в старшій школі: екзистенціально-діалогічна концепція. Київ: Міленіум, 2019. 110 с.

Завдання до підготовки до наступного практичного заняття:

1. ***Розробити конспект уроку вивчення художнього твору за допомогою компаративного або структурно-стильового (клас і твір за вибором магістра).***

Магістри мають розробити конспект уроку вивчення художнього твору за допомогою компаративного або структурно-стильового аналізу,

обравши будь-який твір із програми з української літератури (профільний рівень).

2. Створити інфографіку на тему: «Нестандартні типи уроків на уроках літератури в 10-11 класах ЗЗСО, закладах професійної і фахової передвищої освіти».

Магістри мають створити інфографіку на запропоновану тему.

Практичне заняття №3

Тема: Типологія уроків з літератури в 10-11 класах ЗЗСО, закладах професійної і фахової передвищої освіти.

Форма заняття: *практичне заняття*

Мета: *ознайомити магістрів із типологією уроків літератури для 10-11 класів, розвинути навички планування та реалізації різних типів занять у ЗЗСО, професійних і фахових закладах.*

План заняття:

1. Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком

1. Уроки компаративного аналізу художнього твору та методика його проведення.

2. Уроки структурно-стильового аналізу художнього твору та методика його проведення.

3. Бінарні та інші види нестандартних уроків з літератури в 10-11 класах ЗЗСО, закладах професійної і фахової передвищої освіти.

2. Виконання практичних завдань

1. Розробити конспект уроку вивчення художнього твору за допомогою компаративного або структурно-стильового (клас і твір за вибором магістра).

Магістри презентують розроблені ними конспекти уроків з використанням обраного ними шляху аналізу художнього твору.

Регламент презентації 2-3 хвилини. Після презентації відбудеться обговорення. Регламент обговорення 1-2 хвилини.

2. Створити інфографіку на тему: «Нестандартні типи уроків на уроках літератури в 10-11 класах ЗЗСО, закладах професійної і фахової передвищої освіти».

Магістри за допомогою створеної ними інфографіки візуалізують свої відповіді на теоретичні питання до практичного заняття. Регламент представлення своїх робіт до 5 хвилин.

Рекомендована література

1. Модель сучасного уроку: новітні методи та підходи до навчання. URL: <https://vseosvita.ua/library/model-sucasnogo-uroku-novitni-metodi-ta-pidhodi-do-navcanna-27497.html>
2. Токмань Г. Специфіка, структура, типологія уроків літератури. Дивослово. 2003. №10. С. 38-40.
3. Шуляр В. І. Сучасний урок української літератури: монографія. Миколаїв, 2014. 553 с.
4. Гордієнко О. Проблема порівняльного вивчення творів зарубіжної та української літератури. Українська література в загальноосвітній школі. 2007. №7. С. 26-29.
5. Мозгова Л. Технологія гендерної літературної освіти: система уроків у старшій школі. Дивослово. 2010. №3. С. 6-10.

Завдання до підготовки до наступного практичного заняття:

1. Розробити тематику (не менше 10 тем) письмових робіт для 10 або 11 класу (профіль української філології).

Магістри мають розробити тематику письмових робіт щодо творчості будь-якого письменника за програмою української літератури для 10-11 класів. Перелік тем має бути оформлено у вигляді переліку з обов'язковим зазначенням виду письмової роботи.

2. Написати нетрадиційну рецензію (віршовану, сатиричну,

діалог, есе, лист, щоденник тощо). Обґрунтувати доцільність такого виду роботи в 10-11 класах ЗЗСО, закладах професійної і фахової передвищої освіти.

Магістри мають написати нетрадиційну рецензію на будь-який твір за програмою української літератури для 10-11 класів.

Практичне заняття №4

Тема: Письмові роботи на уроках літератури в 10-11 класах ЗЗСО, закладах професійної і фахової передвищої освіти.

Форма заняття: *семінар*

Мета: *поглибити знання магістрів про види письмових робіт на уроках літератури, сформувати навички розробки завдань і оцінювання творчих і аналітичних робіт учнів у старших класах.*

План заняття:

1. Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком

1. Специфіка письмових робіт на літературні теми, їх види.
2. Творчі роботи в 10-11 класах ЗЗСО, закладах професійної і фахової передвищої освіти.
3. Твори на публіцистичні теми в 10-11 класах ЗЗСО, закладах професійної і фахової передвищої освіти.
4. Написання анотацій і рецензій, підготовка рефератів і доповідей в 10-11 класах ЗЗСО, закладах професійної і фахової передвищої освіти.

2. Виконання практичних завдань:

1. Розробити тематику (не менше 10 тем) письмових робіт для 10 або 11 класу (профіль української філології).

Магістри презентують розроблену ними тематику письмових робіт. Регламент презентації 2 хвилини. Після презентації відбудеться обговорення. Регламент обговорення 1 хвилина.

2. Написати нетрадиційну рецензію (віршовану, сатиричну, діалог, есе, лист, щоденник тощо). Обґрунтувати доцільність такого виду роботи в 10-11 класах ЗЗСО, закладах професійної і фахової передвищої освіти.

Магістри ознайомлюють присутніх із написаними ними рецензіями, пояснюють свій вибір того чи того виду нетрадиційної рецензії. Регламент презентації роботи до 3 хвилин. Після презентації відбудеться обговорення. Регламент обговорення 1-2 хвилини.

Рекомендована література

1. Грибіниченко Т. О., Козачук Г. О. Вчимося писати твір з української літератури: 8-11 кл. Київ: Либідь, 2000. 272 с.
2. Шуляр В. І. Стратегії літературної освіти школярів в системі профільного навчання. Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2010. 348 с.
3. Токмань Г. Л. Методика викладання української літератури в старшій школі: екзистенціально-діалогічна концепція. К.: Міленіум, 2002. 320 с.

Завдання до підготовки до наступного практичного заняття:

1. **Написати 5 тем для науково-дослідної роботи чи лонгріду.**

Магістри мають написати 5 тем науково-дослідних робіт за програмою української літератури (профільний рівень).

2. **Дібрати 5-7 джерел інформації (друкованих чи онлайн) до кожної теми.**

Магістри мають дібрати 5-7 джерел інформації, скласти список.

Практичне заняття №5

Тема: Методика підготовки учнів до написання науково-дослідних робіт в 10-11 класах ЗЗСО, закладах професійної і фахової передвищої освіти.

Форма заняття: *тренінг*

Мета: *сформувати у магістрів практичні навички підготовки учнів до написання науково-дослідних робіт, розробки завдань, організації процесу та методики оцінювання результатів дослідницької діяльності старшокласників.*

План заняття:

1. Проведення тренінгу

Для виконання завдань тренінгу магістри мають об'єднатися у групи, виконати низку завдань. Результатом роботи має стати науково-дослідна стаття або лонгвід.

1. Види науково-дослідних робіт на уроках літератури в 10-11 класах ЗЗСО, закладах професійної і фахової передвищої освіти.
2. Методика підготовки учнів до написання науково-дослідних робіт в 10-11 класах ЗЗСО, закладах професійної і фахової передвищої освіти.

2. Виконання ситуативних завдань

Перший етап. Магістри розподіляються на групи, кожна група вирішує, що буде створювати під час тренінгу: конспект уроку написання науково-дослідну статтю чи конспект уроку написання лонгвіду. Регламент виконання завдання 1-2 хвилини.

Другий етап. Магістри виконують ситуативні завдання, результатом виконання яких має стати створення конспекту уроку написання науково-дослідної статті або конспект написання лонгвіду.

Завдання 1. Вибір теми дослідження

Проаналізувати запропоновані теми науково-дослідних робіт для старшокласників та/або сформулювати власні варіанти відповідно до профільних інтересів учнів. Регламент виконання завдання 1-2 хвилини.

Завдання 2. Складання плану науково-дослідної роботи

Магістри мають розробити структурований план дослідження для конкретної теми, включаючи етапи збору, аналізу та узагальнення

інформації. Регламент виконання завдання 2-3 хвилини. Після виконання магістри презентують свої плани. Після презентації відбувається обговорення. Регламент обговорення 1-2 хвилини.

Завдання 3. Робота з джерелами

Магістри мають зібрати 5-7 джерел інформації (друкованих чи онлайн), скласти бібліографічний список та підготувати зразки цитування за ДСТУ та презентувати свою роботу одногрупникам, коротко обґрунтувавши вибір того чи того джерела. Регламент презентації 1-2 хвилини.

Завдання 4. Оформлення графічних матеріалів

Магістри мають підготувати інфографіку, таблиці або схему, що ілюструють основні положення науково-дослідної роботи.

Завдання 5. Розробка тез дослідження

Написати короткі тези (до 300 слів), що відображають основні ідеї та висновки дослідження. Після виконання магістри ознайомлюють одногрупників з результатами своєї роботи. Регламент презентації до 5 хвилин. Після представлення відбудеться обговорення. Регламент обговорення 2-3 хвилини.

Завдання 6. Створення презентації / (інтерактивного плакату дослідження)

Магістри створюють коротку презентацію (до 5 слайдів) або інтерактивний плакат, де узагальнять основні етапи дослідження, висновки та рекомендації.

Третій етап. Магістри проводять міні-захист створеної роботи перед одногрупниками, обґрунтовуючи вибір теми, методів дослідження та висновків. Регламент представлення до 5 хвилин. Після виголошення робіт, відбудеться обговорення робіт. Регламент обговорення до 2 хвилин.

Рекомендована література

1. Царик О. М. Формування культури писемного мовлення особистості в системі вітчизняної шкільної освіти другої половини ХХ ст.: моногр.; за наук. ред. докт. пед. наук, проф. А. Вихруща. Тернопіль: ТНЕУ, 2017.
2. Голобородько В., Гнедашев В. Наукова робота учнів: програма організації науково-дослідницької діяльності учнів. Харків, 2005. 208 с.
3. Ситченко А. Л. Методика навчання української літератури в загальноосвітніх закладах: навч. посіб. для студентів-філологів. Київ: Ленвіт, 2011. 291 с.
4. Антонова О. Залучення старшокласників до науково-дослідної діяльності МАН як засіб розвитку їх дослідницьких здібностей. Інновації в освіті: інтеграція науки і практики: зб. наук.-метод. праць / за заг. ред. О. А. Дубасенко. Житомир: ФОП Левковець, 2014. С. 56-75.
5. Чеховська Л. Проектне навчання на уроках української літератури у середній школі. Запоріжжя, 2010. 263 с.

Завдання до підготовки до наступного практичного заняття:

1. ***Створіть короткий відеоролик або слайди, що ілюструють взаємодію літератури з іншими мистецтвами.***

Використовуючи художні твори, їх екранізації, картини тощо візуально представити на цьому прикладі взаємодію мистецтв.

2. ***Створіть мистецьку інтерпретацію (колаж, постер, музичну композицію, відеоролик тощо) до обраного художнього твору (вірш, оповідання тощо).***

Магістри мають створити будь-яку мистецьку інтерпретацію до обраного ними художнього твору.

3. ***Створіть SWOT-аналіз використання одного з видів мистецтва на уроках літератури***

Проаналізувавши методику використання одного з видів мистецтва на уроках літератури, магістри складають SWOT-аналіз.

Практичне заняття №6

Тема: Взаємодія мистецтв на уроках літератури в в 10-11 класах ЗЗСО, закладах професійної і фахової передвищої освіти.

Форма заняття: *практичне заняття*

Мета: *сформувати у магістрів навички інтеграції різних видів мистецтва (музика, живопис, кіно) у навчальний процес, розвиваючи естетичне сприйняття і творчий потенціал учнів.*

План заняття:

1. Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком

1. Взаємодія мистецтв та його роль у культурному сприйнятті.
2. Методи і прийоми викладання літератури у взаємозв'язку з різними видами мистецтва.
3. Використання кіномистецтва та театру на уроках літератури в 10-11 класах ЗЗСО, закладах професійної і фахової передвищої освіти.

2. Виконання практичних завдань:

1. Створіть короткий відеоролик або слайди, що ілюструють взаємодію літератури з іншими мистецтвами.

Магістри створюють відеоролик у форматі ТікТок або слайди, де на прикладі обраного ними художнього твору чи творів, літературного напрямку ілюструють взаємодію літератури з іншими видами мистецтва. Регламент представлення 1-3 хвилини. Після представлення магістри обговорюють побачене. Регламент обговорення 1-2 хвилини.

2. Створіть мистецьку інтерпретацію (колаж, постер, музичну композицію, відеоролик тощо) до обраного художнього твору (вірш, оповідання тощо).

Магістри створюють обраний ними вид мистецької інтерпретації до художнього твору і демонструють його на занятті. Регламент

представлення 1-2 хвилини. Після представлення відбудеться обговорення. Регламент обговорення 1-2 хвилини.

3. Створіть SWOT-аналіз використання одного з видів мистецтва на уроках літератури

Магістри, проаналізувавши ефективність використання одного з видів мистецтва на уроках літератури, створюють SWOT-аналіз і презентують його одногрупникам. Після представлення відбудеться обговорення робіт. Регламент обговорення 1-2 хвилини.

Рекомендована література

1. Буряк З. С. Використання наочності на уроках зарубіжної літератури. *Тенденції і перспективи вивчення літератури у середній і вищій школах*: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції, 30 листопада 2023 р. / за заг. ред. Н. Р. Грицак. Тернопіль: Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, 2023. С. 28-32.
2. Яценко Т. Інтегрований курс літератури у реаліях нуш: зміст та особливості вивчення. *Тенденції і перспективи вивчення літератури у середній і вищій школах*: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції, 30 листопада 2023 р. / за заг. ред. Н. Р. Грицак. Тернопіль: Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, 2023. С. 96-101.
3. Зарихта О. Упровадження елементів медіаосвіти на уроках української мови та літератури. *Тенденції і перспективи вивчення літератури у середній і вищій школах*: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції, 30 листопада 2023 р. / за заг. ред. Н. Р. Грицак. Тернопіль: Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, 2023. С. 116-119.

4. Жила С. Теорія і практика вивчення української літератури у взаємозв'язках із різними видами мистецтв у старших класах загальноосвітньої школи. Чернігів, 2004. 358 с.

5. Мариновська О. Інтегроване навчання: технологічний аспект. Рідна школа. 2014. №4-5. С.33.

Завдання до підготовки до наступного практичного заняття:

1. Створіть постер на тему: «Обдарованість і здібності: спільне і відмінне».

2. Напишіть 5 тем рефератів з літератури для учнів профільної школи (клас і твір за вибором студента).

3. Напишіть 5 тем дослідницьких проєктів з літератури для учнів профільної школи (клас і твір за вибором студента).

4. Створіть рольову гру з літератури для учнів профільної школи (клас і твір за вибором студента).

Алгоритм створення рольової гри

1. Вибір твору та уривка

Обрати літературний твір або його фрагмент, який містить чіткий конфлікт, яскравих персонажів та динамічний сюжет. Визначити ключові сцени, що підходять для відтворення в рольовій грі.

2. Формування мети гри

Визначити, які навчальні цілі має реалізувати гра (аналіз персонажів, поглиблення розуміння твору, розвиток критичного мислення). Визначити навички, які учні повинні розвинути під час гри (комунікація, аргументація, робота в команді).

3. Розподіл ролей

Скласти список персонажів, які братимуть участь у грі. Розподілити ролі серед учасників (добровільно або за жеребом). Передбачити роль ведучого (вчителя або учня), який координуватиме гру.

4. Написання сценарію або завдань для персонажів

Визначити сюжетні лінії та головні події сцени. Для кожного персонажа сформулювати коротку характеристику, мотивацію та основні репліки або інструкції. Передбачити можливі варіанти розвитку подій, щоб гра була гнучкою.

5. Підготовка необхідних матеріалів

Підібрати або створити костюми, реквізит, декорації (за можливості). Підготувати роздаткові матеріали (картки з характеристиками героїв, довідки, завдання).

6. Проведення гри

Ознайомити учасників із правилами та структурою гри. Надати час для входження в роль, підготовки реплік. Під час гри модератор слідкує за динамікою та, за необхідності, коригує розвиток подій.

7. Обговорення та аналіз

Провести рефлексію: що відчували учасники у своїх ролях, як змінилося їхнє розуміння твору. Обговорити мотиви героїв, варіанти розвитку сюжету, моральні та етичні аспекти твору. Порівняти події гри з авторським текстом.

8. Оцінювання результатів

Оцінити активність учасників, їхню здатність аргументувати позицію персонажа, відповідність реплік тексту твору. Запропонувати творчі завдання: написати відгук, змінити фінал сцени, створити альтернативний сценарій гри.

Практичне заняття №7

Тема: Робота з обдарованими дітьми в 10-11 класах ЗЗСО, закладах професійної і фахової передвищої освіти.

Форма заняття: *практичне заняття*

Мета: *сформувати у магістрів навички інтеграції різних видів мистецтва (музика, живопис, кіно) у навчальний процес, розвиваючи естетичне сприйняття і творчий потенціал учнів.*

План заняття:

1. Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком

1. Визначення поняття «обдарованість».
2. Огляд методів та інструментів для виявлення обдарованих дітей.
3. Підходи до індивідуалізації навчання для обдарованих дітей.
4. Роль вчителя у роботі з обдарованими дітьми.
5. Рекомендації для батьків щодо підтримки обдарованих дітей.

2. Практичні завдання

1. Створіть постер на тему: «Обдарованість і здібності: спільне і відмінне».

Магістри демонструють створені ними постери на запропоновану тему. Регламент демонстрації 1-2 хвилини. Після презентації відбудеться обговорення. Регламент обговорення 1-2 хвилини.

2. Напишіть 5 тем рефератів з літератури для учнів профільної школи (клас і твір за вибором студента).

Магістри ознайомлюють своїх одногрупників із складеним ними переліком тем рефератів. Регламент представлення 1-2 хвилини. Після представлення відбудеться обговорення. Регламент обговорення 1-2 хвилини.

3. Напишіть 5 тем дослідницьких проєктів з літератури для учнів профільної школи (клас і твір за вибором студента).

Магістри ознайомлюють своїх одногрупників із складеними ними темами дослідницьких проєктів, зазначаючи мету, завдання та терміни виконання цих проєктів. Регламент представлення 1-2 хвилини. Після представлення відбудеться обговорення. Регламент обговорення 1-2

хвилини.

4. Створіть рольову гру з літератури для учнів профільної школи (клас і твір за вибором студента).

Магістри демонструють створені ними рольові ігри за тим чи іншим художнім твором з програми української літератури. Регламент демонстрації до 5 хвилин. Після представлення відбудеться обговорення. Регламент обговорення 2-3 хвилини.

Рекомендована література

1. Яковичин Р., Сидорська О., Сохацькі Пьотр Підготовка педагога до роботи з обдарованими дітьми. *Розвиток професійної майстерності педагога в умовах нової соціокультурної реальності*: збірник матеріалів У Міжнародної науково-практичної конференції (м. Тернопіль, Україна, 29-30 вересня 2022 року). Тернопіль: СМП «Тайп», 2022. С. 442-446.
2. Онацький В. Робота з академічно обдарованими учнями в умовах розвитку системи профільного навчання в Україні. *Профільна середня освіта: виклики і шляхи реалізації*: збірник матеріалів. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2024. С. 42-46.
3. Бондаренко Л. Методика організації рольової гри «Урок літератури» для студентів-філологів (з довідку роботи). *Українська література в загальноосвітній школі*. 2015. №5. С. 42-43.
4. Федоренко В., Ісаєва О. Методичні рекомендації щодо організації та проведення роботи з обдарованими школярами в процесі вивчення української та зарубіжної літератури в загальноосвітніх навчальних закладах. *Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах*. 2007. №3. С. 141-153.
5. Яценко Н. А. Система роботи з обдарованими дітьми гімназії та метод проектів як її складова. *Обдарована дитина*. 2009. №10. С. 34-38.

Завдання до підготовки до наступного практичного заняття:

1. Розробити SWOT-аналіз однієї з інноваційних технологій, що

використовуються на уроках літератури в 10-11 класах ЗЗСО, закладах професійної і фахової передвищої освіти.

Магістри мають проаналізувати одну з інноваційних технологій, що використовуються на уроках літератури, визначають сильні і слабкі сторони, переваги і недоліки, і оформлюють все це у формі SWOT-аналізу.

2. Скласти лонгрід про інноваційні технології на уроках літератури в 10-11 класах ЗЗСО, закладах професійної і фахової передвищої освіти (клас і твір магістри обирають самостійно).

Магістри обирають твір, добирають найоптимальніші інноваційні технології, ілюстрації, створюють потрібні таблиці, схеми, покликання на потрібні сайти чи статті в інтернеті, і створюють свій лонгрід.

Практичне заняття № 8

Тема: Інноваційні технології на уроках літератури в 10-11 класах ЗЗСО, закладах професійної і фахової передвищої освіти.

Форма заняття: семінар

Мета: *ознайомити магістрів із сучасними інноваційними технологіями викладання літератури, розвинути навички їхнього практичного застосування для підвищення мотивації учнів та ефективності навчального процесу в старших класах.*

План заняття:

1. Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком

1. Види інноваційних технологій на уроках літератури в 10-11 класах ЗЗСО, закладах професійної і фахової передвищої освіти.

2. Мультимедійні технології на уроках літератури.

3. Інтернет на уроках літератури.

2. Практичні завдання

1. Розробити SWOT-аналіз однієї з інноваційних технологій, що використовуються на уроках літератури в 10-11 класах ЗЗСО, закладах професійної і фахової передвищої освіти.

Магістри демонструють створені ними SWOT-аналізи обраної ними інноваційної технології. Регламент представлення 1-2 хвилини. Після демонстрації відбудеться обговорення. Регламент обговорення 1 хвилини.

2. Скласти лонгрід про інноваційні технології на уроках літератури в 10-11 класах ЗЗСО, закладах професійної і фахової передвищої освіти (клас і твір студенти обирають самостійно).

Магістри за допомогою своїх лонгвідів ілюструють свої відповіді на теоретичні питання. Регламент демонстрації до 5 хвилин. У разі потреби може відбутися обговорення. Регламент обговорення до 3 хвилин.

Рекомендована література

1. Білоус І. Сучасні педагогічні технології та їх класифікація. *Розвиток професійної майстерності педагога в умовах нової соціокультурної реальності: збірник матеріалів У Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Тернопіль, Україна, 29-30 вересня 2022 року). Тернопіль: СМП «Тайп», 2022. С. 42-44.
2. Горєлова О. Технологія LEGO – інноваційна педагогічна технологія для вирішення проблемних завдань та сучасних суспільних викликів. *Розвиток професійної майстерності педагога в умовах нової соціокультурної реальності: збірник матеріалів У Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Тернопіль, Україна, 29-30 вересня 2022 року). Тернопіль: СМП «Тайп», 2022. С. 81-85.
3. Житницька А. Емодзі – мова майбутнього та інструмент ефективної комунікації. *Розвиток професійної майстерності педагога в умовах нової соціокультурної реальності: збірник матеріалів У Міжнародної науково-*

практичної конференції (м. Тернопіль, Україна, 29-30 вересня 2022 року). Тернопіль: СМП «Тайп», 2022. С. 122-124.

4. Чорний О. Дидактичні особливості проведення нестандартних уроків у закладах професійної (професійно-технічної) освіти. *Розвиток професійної майстерності педагога в умовах нової соціокультурної реальності: збірник матеріалів У Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Тернопіль, Україна, 29-30 вересня 2022 року). Тернопіль: СМП «Тайп», 2022. С. 433-437.

5. Антошук С., Кондратова Л. Шляхи формування сучасного цифрового освітнього середовища закладу освіти. *Профільна середня освіта: виклики і шляхи реалізації: збірник матеріалів*. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2024. С. 152-155.

Завдання до підготовки до наступного практичного заняття:

1. Створення інтерактивного навчального контексту за допомогою ІІІ

Магістри мають створити тестові завдання або будь-який інший контент до уроку літератури за допомогою ІІІ.

2. Створення персоналізованих завдань

Магістри мають створити низку рівнорівневих завдань за допомогою ІІІ (від 5 і більше).

3. Етичні аспекти використання ІІІ в освіті

Магістри мають продумати рекомендації щодо етичних аспектів використання ІІІ в освітньому просторі.

Практичне заняття № 9

Тема: Використання ІІІ в освітньому процесі

Форма заняття: тренінг

Мета: ознайомити магістрів із можливостями використання штучного інтелекту в освіті, сформувати навички роботи з інструментами ІІІ для

підвищення ефективності викладання, оцінювання та персоналізації навчального процесу.

План заняття:

1. Проведення тренінгу

Для виконання завдань тренінгу магістри мають об'єднатися у групи, виконати низку завдань.

Завдання 1. Огляд можливостей ШІ в освіті

Ознайомитися з сучасними інструментами штучного інтелекту (чат-боти, генератори тексту та зображень, аналітичні системи, автоматизоване оцінювання). Обговорити переваги та виклики використання ШІ в навчальному процесі.

Завдання 2. Створення інтерактивного навчального контенту за допомогою ШІ

Використати генератори текстів (ChatGPT, Claude або будь-який інший) для розробки сценарію уроку, тестових завдань або пояснень складних тем. Магістри демонструють створені за допомогою ШІ тестові завдання, конспекти уроків або інший контент. Регламент представлення 3 хвилини. Після представлення, аналізують якість згенерованого матеріалу та внесуть корективи.

Завдання 3. Автоматизація перевірки учнівських робіт

Опрацювати сервіси для автоматичного оцінювання та аналізу текстів (Turnitin, Grammarly, ChatGPT або будь-якого іншого). Магістри демонструють перевірені кілька робіт своїх одногрупників за допомогою ШІ та обговорюють результати оцінювання.

Завдання 4. Використання ШІ для персоналізації навчання

Магістри мають розробити адаптивне завдання для учнів різного рівня підготовки за допомогою ШІ та продемонструвати їх одногрупникам. Під час демонстрації завдань магістри мають оцінити ефективність таких завдань у диференційованому підході до навчання.

Регламент представлення 1-2 хвилини. Після демонстрації відбудеться обговорення. Регламент обговорення 1-2 хвилини.

Завдання 5. Етичні аспекти використання ШІ в освіті

Проаналізувати потенційні ризики (академічна недоброчесність, фальсифікація даних, залежність від технологій). Магістри мають розробити рекомендації щодо етичного використання ШІ в освітньому процесі. Регламент представлення рекомендацій 2-3 хвилини. Після представлення відбудеться обговорення. Регламент обговорення 1-2 хвилини.

Завдання 6. Створення навчального кейсу з інтеграцією ШІ

Магістри, розподілившись у групи, готують модель уроку з активним використанням ШІ. Презентують свої розробки та обговорюють їхню практичну реалізацію. Регламент презентації 2-3 хвилини. Регламент обговорення 1-2 хвилини.

Рекомендована література

1. Луцинська О., Деленко В., Антонішин Н.-М., Лишак М. Використання технологій штучного інтелекту в освітньому середовищі НУШ. *Молодь і ринок*. 2024. №6/226.
2. Морзе Н. В., Бойко М. А., Струтинська О. В., Смирнова-Трибульська Є. М. (2024). Якою має бути цифрова компетентність вчителів у галузі використання штучного інтелекту?. *Електронне наукове фахове видання "ВІДКРИТЕ ОСВІТНЄ Е-СЕРЕДОВИЩЕ СУЧАСНОГО УНІВЕРСИТЕТУ"*, (16), 76–91. <https://doi.org/10.28925/2414-0325.2024.166>
3. Драч І., Петров О., Бородієнко О., Регейло І., Базелюк О., Базелюк Н., & Слободянюк О. Використання штучного інтелекту у вищій освіті. *Міжнародний науковий журнал «Університети і лідерство»*, 15, 66-82. <https://doi.org/10.31874/2520-6702-2023-15-66-82>
4. Чумакова Г. Нормативно-правові аспекти використання інструментів штучного інтелекту в освіті: перспективи та виклики для

України // Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні аспекти реформування системи публічного управління в умовах воєнного часу». 2023. С. 270-274.

5. Бердо Р., Расюн В., Величко В. Штучний інтелект та його вплив на етичні аспекти наукових досліджень в українських закладах освіти // Академічні візії. Випуск 22. 2023. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.8174388>

Змістовий модуль 3. Методика навчання української мови в 10-11 класах ЗЗСО, закладах професійної і фахової передвищої освіти

Практичне заняття № 1

Тема заняття: Українська мова як предмет вивчення в 10-11 класах ЗЗСО, закладах професійної і фахової передвищої освіти

Форма заняття: *круглий стіл*

Мета: *обговорити зміст і побудову шкільного курсу української мови в 10-11 класах ЗЗСО, закладах професійної і фахової передвищої освіти, проаналізувати програми з української мови (рівень стандарту й профільний), визначити актуальні проблеми методики навчання української мови в профільній школі.*

План заняття:

1. Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком.

1. Зміст і побудова шкільного курсу української мови в профільній школі.

2. Принципи побудови й зміст чинних програм з української мови для 10-11 класів ЗЗСО (рівень стандарту, профільний рівень).

3. Особливості організації профільного навчання за філологічним напрямом, профіль – українська філологія.

4. Загальнодидактичні й методичні принципи навчання української мови.

5. Підходи до вивчення української мови в профільній школі: особистісно орієнтований, компетентнісний, комунікативно-діяльнісний, когнітивно-комунікативний, соціокультурний, текстоцентричний підходи до навчання української мови.

2. Виконання практичних завдань.

1. Розробити й презентувати ментальні карти «Зміст і побудова програм з української мови для 10-11 класів», «Підходи до вивчення української мови в профільній школі», «Мовна особистість старшокласника», «Формування предметної і ключових компетентностей» (на вибір).

Рекомендована література

1. Горошкіна О. М., Попова Л. О., Нікітіна А. В. Теорія і практика навчання української мови в старших класах. Х : Основа, 2012. 171 с.

2. Груба Т. Л. Теорія і практика формування мовної особистості учнів старшої школи на уроках української мови (профільний рівень): монографія. Київ, 2018. 336 с.

3. Ляшенко О. Шляхи реалізації профільної середньої освіти в умовах реформування української школи. *Профільна середня освіта: виклики і шляхи реалізації*: збірник матеріалів. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2024. С. 9-14.

4. Методика навчання української мови. Термінологічний словник / Кол. авторів за ред. Олени Горошкіної. Словник-довідник. [Електронне видання]. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2024. 150 с.

5. Методика компетентісно орієнтованого навчання української мови учнів ліцею на рівні стандарту: методичний посібник/ Горошкіна О. М., Бондаренко Н. В., Попова Л. О. Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2020. 128 с.

6. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://mon.gov.ua/konczepczyia.pdf>

7. Програма з української мови. Навчальна програма. 10-11 клас. Рівень стандарту. Профільний рівень. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/osvitni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv>

8. Семеног О., Мацько Л. Профільне навчання з української мови у старшій школі. *Інновації в освіті і педагогічна майстерність учителя-словесника* : збірник матеріалів Усеукраїнської науково-практичної конференції. Суми : Видавництво СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2017. С. 70–73.

Практичне заняття № 2

Тема заняття: **Форми організації освітнього процесу з української мови в 10-11 класах ЗЗСО, закладах професійної і фахової передвищої освіти**

Форма заняття: *семінар-дослідження*

Мета: *поглибити знання здобувачів про типи уроків з української мови в профільній школі, обговорити сучасні вимоги до структури уроку української мови й нетрадиційні форми організації освітнього процесу, забезпечити умови використання отриманих знань у практичній діяльності, спонукати до творчої й дослідницької діяльності.*

План заняття:

1. Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком.

1. Доповіді здобувачів про традиційні й нетрадиційні форми організації освітнього процесу: урок-лекція, урок-семінар, урок-практикум, урок-колоквіум, віртуальна подорож, конференція, форум, квести, інтерактивні уроки, інтегровані уроки, проблемний урок, відео-урок, прес-конференція, ділові ігри тощо (на вибір студента).

2. Обговорення питання: *Яким ви бачите сучасний урок української мови в 10-11 класах ЗЗСО/ закладах професійної і фахової передвищої освіти?*

2. Виконання практичних завдань.

1. Укласти вимоги до підготовки й проведення уроків української мови в 10-11 класах ЗЗСО/ закладах професійної і фахової передвищої освіти.

2. Запропонувати й проілюструвати 1-2 прикладами шляхи формування пізнавальної активності учнів на уроках української мови в 10-11 класах.

Рекомендована література

1. Варзацька Л. Типологія уроків української мови в системі компетентнісної освіти. *Дивослово*. 2014. № 9. С. 7–14.

2. Горошкіна О. М., Попова Л. О. Сучасний урок української мови: від планування до проведення. Харків : Основа, 2010. 111 с.

3. Методика навчання української мови в середніх освітніх закладах / за ред. М. Пентиліук. Київ : Ленвіт, 2005. 400 с.

4. Остапенко Н. М., Симоненко Т. В., Руденко В. М. Технологія сучасного уроку рідної мови: навч. посіб. Київ : Академія, 2011. 248 с.

5. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. К.: А.С.К., 2004. 192 с.

Практичне заняття № 3

Тема заняття: Методи й прийоми узагальнення й систематизації найважливіших відомостей з мови в 10-11 класах ЗЗСО, закладах професійної і фахової передвищої освіти

Форма заняття: майстер-клас

Мета: *поглибити знання здобувачів про методи й прийоми роботи на уроках української мови в профільній школі, формувати індивідуальний стиль творчої педагогічної діяльності, сприяти розвитку творчих здібностей здобувачів.*

План заняття:

1. Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком.

1. Чому сучасний урок української мови вимагає інтерактивних методів навчання?

2. Від чого залежить вибір методів і прийомів навчання української мови?

3. Які теми програми з української мови для 10-11 класів ЗЗСО можуть передбачати інтегроване навчання на уроках української мови?

4. Які методи й прийоми сприяють розвитку в учнів креативності й самостійності?

2. Виконання практичних завдань.

1. Розробити й продемонструвати один із методів навчання на уроці української мови для 10-11 класів. Здобувачі вибирають клас і тему за програмою. До розробленого фрагменту уроку готують методичний коментар.

Рекомендована література

1. Біляєв О. М. Лінгводидактика рідної мови. Київ: Генеза, 2005. 180с.

2. Голуб Н. Б., Горошкіна О. М., Бондаренко Н. В., Новосьолова В. І., Попова Л. О. Методи навчання української мови учнів гімназії та ліцею : монографія. [Електронне видання]. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2023. 230 с.

3. Горошкіна О. М., Попова Л. О. Сучасний урок української мови: від планування до проведення. Харків : Основа, 2010. 111 с.

4. Груба Т. Л. Використання методу проектів на уроках української мови в профільній школі. *Науковий вісник Донбасу*. 2015. № 4. Режим доступу. URL:[http://nvd.luguniv.edu.ua/archiv/2015/N4\(32\)/2](http://nvd.luguniv.edu.ua/archiv/2015/N4(32)/2).

5. Кучерук О. А. Система методів навчання української мови в основній школі: теорія і практика: монографія. Житомир, 2011. 420 с.

6. Методика навчання української мови в середніх освітніх закладах / за ред. М. Пентилюк. Київ : Ленвіт, 2005. 400 с.

7. Олійник А. Дидактичний матеріал з морфології. Профільний рівень. *Українська мова і література в школі*. 2019. №4. С. 29 – 33.

8. Плиско К. М. Принципи, методи і форми навчання української мови. Харків: Основа, 1995. 240 с.

9. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. К.: А.С.К., 2004. 192 с.

Практичне заняття № 4

Тема заняття: Мультимедійні засоби навчання на уроках української мови

Форма заняття: майстер-клас

Мета: проаналізувати підручники з української мови для 10-11 класів, розширити знання здобувачів про інформаційно-комунікаційні технології, формувати індивідуальний стиль творчої педагогічної діяльності, сприяти розвитку творчих здібностей здобувачів.

План заняття:

1. Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком.

1. Поняття про інформаційно-цифрову компетентність. Навчальні ресурси, що забезпечують формування інформаційно-цифрової компетентності.

2. Методи роботи зі словниками й довідковою лінгвістичною літературою на уроках української мови в 10-11 класах ЗЗСО/ закладах професійної і фахової передвищої освіти.

2. Виконання практичних завдань.

1. Проаналізувати й презентувати один з підручників з української мови для 10-11 класів.

2. Які б інформаційні ресурси (українські лінгвістичні портали) ви порекомендували старшокласникам використовувати під час виконання домашніх завдань або підготовки до НМТ?

3. Розробити й продемонструвати сучасні дидактичні матеріали для уроків української мови (*кроссенс, інфографіка, колаж, інтелект-карти, «хмара слів»* тощо — на вибір). Підготувати методичний коментар щодо їх використання на уроці.

4. Які мультимедійні засоби ви порадите для уроків української мови, (зокрема й в умовах дистанційного навчання)? Проілюструйте й прокоментуйте свою відповідь.

Рекомендована література

1. Бугайова Н. А., Вікторіна О. М. Квести і проекти з використанням Інтернету на уроках української мови і літератури : [навчально-методичний посібник для вчителів української мови і літератури]. Кіровоград: КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 2016. 64 с.

2. Горошкіна О. М. «Не бійтесь заглядати у словник...» (Лексикографічна робота у 10 класі). *Дивослово*. 2000. № 9. С. 33-35.

3. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології. К., 2015.

4. Караман С., Тихоша В. Технологія створення підручників і посібників для поглибленого вивчення української мови в гімназії. *Дивослово*. 2001. № 4. С. 36-38.

5. Когут О. І. Інноваційні технології навчання української мови і літератури. Тернопіль : Астон, 2005. 204 с.

6. Скуратівський Л., Шелехова Г. Концепція підручника рідної мови. *Українська мова і література в школі*. 2001. № 3. С. 5-7.

7. Цюняк О. П., Довбенко С. Ю. Педагогічна інноватика : навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ : Видавець Кушнір Г. М., 2019. 190 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://lib.pnu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/7961/1/>

Практичне заняття № 5

Тема заняття: Методика мовленнєвого розвитку здобувачів 10-11 класів ЗЗСО, закладів професійної і фахової передвищої освіти

Форма заняття: семінар-дослідження

Мета: поглибити знання здобувачів про методику мовленнєвого розвитку учнів 10-11 класів / закладів професійної і фахової передвищої освіти, обговорити методику роботи учнів з різними мовленнєвими жанрами, текстом, методику формування в них навичок ефективної комунікації, а також умови, які б забезпечували повноцінний мовленнєвий розвиток старшокласників й охоплювали формування всіх видів мовленнєвої діяльності; задіяти отримані знання в практичній діяльності.

План заняття:

1. Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком.

1. *Робота в групах.* Розподіліться на групи. *Група 1* аналізує програму з української мови для 10-11 класів рівень стандарту. *Група 2* аналізує програму з української мови для 10-11 класів (філологічний напрям).

План аналізу:

- Завдання мовленнєвої змістової лінії за програмою.
- Види роботи учнів 10-11 класів за мовленнєвою змістовою лінією (аудіювання, читання, говоріння, письмо). Навести приклади.

2. *Теми для доповідей.*

- ◆ Методика написання есе. Поняття про есе. Види есе. Структура есе. Критерії оцінювання мовного та змістового оформлення есе.
- ◆ Поглиблення поняття «текст» в 10-11 класах, удосконалення навичок побудови текстів різних стилів і жанрів. Аналіз тексту в процесі розвитку зв'язного мовлення учнів.

- ◆ Методика написання творів у 10-11 класах / закладах професійної і фахової передвищої освіти.
- ◆ Методика роботи щодо сприймання чужого мовлення.
- ◆ Методика роботи щодо відтворення готового тексту в профільній школі.
- ◆ Методика формування культури мовлення, раціональної мовленнєвої поведінки.

2. Виконання практичних завдань.

1. Змодельуйте фрагмент уроку для профільної школи (на вибір):
 - ✓ написання творів на літературно-критичні, екологічні, морально-етичні та профорієнтаційні теми;
 - ✓ сприймання чужого мовлення (аудіювання, конспектування висловлювань, конспект, тези тощо);
 - ✓ відтворення готового тексту (виразне читання, перекази із творчим завданням);
2. Підготуйте конспект уроку для учнів 10-11 класів / закладаів професійної і фахової передвищої освіти зі складання діалогу (засвоєння мовленнєвого етикету, культури поведінки тощо). Клас і тема на вибір здобувача.

Рекомендована література

1. Бондаренко Н. Ситуаційні вправи на уроках української мови. *Українська мова і література в школі*. 2017. №2. С. 2–8.
2. Бондарчук Л. І. Методику підказує текст: [навч. посіб.]. Тернопіль : Мальва-ОСО, 2001. 160 с.
3. Груба Т. Л. Теорія і практика формування мовної особистості учнів старшої школи на уроках української мови (профільний рівень): монографія. Київ, 2018. 336 с.
4. Груба Т. Л. Професійно орієнтований текст як провідний засіб навчання української мови в профільних класах. *Теоретична і дидактична*

філологія. 2016. Вип. 22. С. 24–32. URL:
http://nbuv.gov.ua/UJRN/tdf_2016_22_5.

5. Методика компетентнісно орієнтованого навчання української мови учнів ліцею на рівні стандарту: методичний посібник / Горошкіна О. М., Бондаренко Н. В., Попова Л. О. Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2020. 128 с.

6. Мовленнєві жанри на уроках української мови в ліцеї (рівень стандарту): практичний посібник/ Голуб Н. Б, Новосьолова В. І., Галаєвська Л. В. Київ: КОНВІ ПРІНТ, 2020. 128 с.

7. Омельчук С. А. Особистість компетентного мовця в контексті інформаційної доби. Режим доступу. URL :
<http://conf.kubg.edu.ua/index.php/courses/fmoid/paper/viewFile/182/177>

8. Попова Л. О. Принципи формування текстотворчих умінь учнів старшої школи. *Українська мова і література в школі*, 2018. № 3. С. 22–25.

9. Попова Л. О. Мовленнєвий розвиток учнів ліцею в умовах реалізації компетентнісного підходу. *Українська мова і література в школі*. 2018. №6. С. 7–10.

10. Попова Людмила. Особливості використання засобів формування компетентного мовця на уроках української мови в 10-11 класах ліцею. *Українська мова і література в школах України*. 2019. №12. С. 3–6.

Практичне заняття № 6

Тема заняття: Методика вдосконалення знань, умінь і навичок з мови в профільній школі

Форма заняття: *практичне заняття*

Мета: *поглибити знання здобувачів про методи й прийоми роботи з мовними темами в профільній школі, методами й прийомами покращення орфографічної і пунктуаційної грамотності старшокласників,*

систематизувати інформацію про види вправ, сприяти формуванню у здобувачів відповідних практичних умінь, креативності.

План заняття:

1. Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком.

1. Особливості змісту навчання української мови в профільній школі. Провідні аспекти навчання. Зміст мовної змістової лінії. Аналіз програми з української мови для 10-11 класів.

2. Особливості узагальнення і систематизації найважливіших відомостей з мови в 10-11 класах.

3. Словникова робота на уроках української мови в профільній школі.

2. Виконання практичних завдань.

1. Підготувати для учнів 10-11 класів систему:

- *тренувальних вправ* для роботи з фонетики, словотвору;
- *творчих вправ* для роботи з лексики й фразеології;
- *інтерактивних завдань* для роботи з морфології і синтаксису.

2. Розробити фрагмент уроку: орфографічно-пунктуаційний практикум (клас і тема на вибір).

3. Запропонувати старшокласникам вправи / тестові завдання з узагальнення й систематизації найважливіших відомостей з мови на основі використання мультимедійних засобів, дошки Padlet тощо (на вибір).

Рекомендована література

1. Горошкіна О. М. Теорія і практика навчання української мови в старших класах / О. М. Горошкіна, Л. О. Попова, А. В. Нікітіна. Х. : Основа, 2012. 171 с.

2. Методика компетентнісно орієнтованого навчання української мови учнів ліцею на рівні стандарту: методичний посібник / Горошкіна О. М., Бондаренко Н. В., Попова Л. О. Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2020. 128 с.

3. Методика навчання української мови. Термінологічний словник / Кол. авторів за ред. Олени Горошкіної. Словник-довідник. [Електронне видання]. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2024. 150 с.

4. Методика навчання української мови в середніх освітніх закладах / за ред. проф. М. Пентилюк. Київ : Ленвіт, 2005. 400 с.

5. Олійник А. Дидактичний матеріал з морфології. Профільний рівень. *Українська мова і література в школі*. 2019. №4. С. 29 – 33.

6. Райська Л. Шляхи підвищення орфографічної грамотності старшокласників. *Українська мова і література в школі*. 1990. № 11.

Практичне заняття № 7

Тема заняття: Методика вивчення стилістики в профільній школі

Форма заняття: *практичне заняття*

Мета: *ознайомити зі змістом шкільної стилістики, зацентрувати увагу на особливостях методики вивчення стилістики в профільній школі, формувати вміння добирати й будувати систему стилістичних вправ, реалізовувати функціонально-стилістичний підхід до навчання мови, організовувати роботу зі стилістики на уроках різних типів.*

План заняття:

1. Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком.

1. Який зв'язок між поняттями стилістики в програмі базової і профільної школи? Проаналізуйте програму з української мови для 10-11 класів в означеному аспекті.

2. Предмет і завдання вивчення стилістики в профільній школі. Формування стилістичних умінь і навичок старшокласників.

3. Охарактеризувати методи навчання стилістики в 10-11 класах. Проілюструвати прикладами.

4. Методика роботи над стилями мовлення на уроках української мови в профільній школі.

2. Виконання практичних завдань.

1. Пригадати класифікацію стилістичних вправ. Проілюструвати її власними прикладами (10-11 класи).

2. Розробити фрагмент уроку (мотиваційний етап й етап пояснення нового матеріалу) для 11 класу рівень стандарту з таких тем (на вибір): «Стилістичне забарвлення лексики», «Стилістичні особливості засобів словотвору», «Вимоги до вживання синтаксичних одиниць у різних стилях».

3. Розробити урок для 10 класу (профільне навчання — філологічний напрям) на одну із тем розділу «Науковий стиль» (10 год.).

Рекомендована література

1. Пентиліук М. І. Культура мови і стилістика. Пробний підручник для гімназій гуманітарного профілю. К.: Вежа, 1994. 240 с.

2. Пентиліук М. І. Робота з стилістики у 8-9 класах. К., 1989.

3. Попова Л. О. Мовленнєвий розвиток учнів ліцею в умовах реалізації компетентнісного підходу. *Українська мова і література в школі*. 2018. №6. С. 7–10.

4. Попова Людмила. Особливості використання засобів формування компетентного мовця на уроках української мови в 10-11 класах ліцею. *Українська мова і література в школах України*. 2019. №12. С. 3–6.

5. Семчук Дарія. Курс практичної стилістики та культури мовлення: Навчальний посібник для старшокласників. *Українська мова і література*. 2003. Ч. 21–23, червень. 61 с.

6. Ходанич Л. П., Ходанич П. М. Стилістика в профільній школі: Методичний посібник для вчителя. Ужгород: ЗППО, 2021. 85 с.

Практичне заняття № 8

Тема заняття: *Методика вивчення риторики в профільній школі*

Форма заняття: *семінар-практикум*

Мета: *ознайомити зі змістом шкільної риторики, основними формами й методами розвитку риторичних умінь і навичок у старшокласників, формувати вміння добирати й будувати вправи й завдання з практичної риторики для учнів профільної школи.*

План заняття:

1. Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком.

Теми доповідей:

1. *Погляди відомих учених і методистів на значення й завдання навчання риторики в школі (Давня Греція й Рим; середні віки й епоха Відродження; українські філософи, політичні й культурні діячі, письменники про риторику (Володимир Мономах, Іван Вишенський, Мелетій Смотрицький, Феофан Прокопович, Григорій Сковорода, Тарас Шевченко, Іван Франко, Володимир Винниченко) та інші; сучасність і риторики в школі).*

2. *П'ять ліній у формуванні риторичних умінь і навичок та їх методичне забезпечення.*

2. Виконання практичних завдань.

1. Проаналізувати розділ «Риторика» за програмою з української мови для 10-11 класів (зміст, мета й завдання розділу).

2. Дібрати з підручників для 10-11 класів 3-4 завдання з практичної риторики й дати їм методичну характеристику.

3. *Творче завдання.* Виберіть одну тему й доказово побудуйте монолог: «Школа без мрії — що птах без крил» (О. Захаренко), «Коли я молюся чужою мовою, то вуста мої моляться, а серце спить» (Св. Павло), «Діти, я без вас — як човник без вітрил» (О. Захаренко).

Рекомендована література

1. Герман В.В., Устименко О.Ю. Методика формування риторичної компетентності учнів старшої школи. *Молодий вчений*. 2023. № 10. С. 28-32.
2. Глазова О. Плани-конспекти уроків практичної риторики в 10 класі. *Дивослово*. 2002. № 3.
3. Глазова О. Плани-конспекти уроків практичної риторики в 11 класі. *Дивослово*. 2002. № 4.
4. Голуб Н. Викладання елементів практичної риторики в 10 класі. *Українська мова і література в школі*. 2002. № 3, № 4.
5. Методика навчання української мови в середніх освітніх закладах / за ред. проф. М. Пентилюк. Київ : Ленвіт, 2005. 400 с.
6. Ницета В.А. Методика формування риторичної компетентності учнів основної школи в процесі навчання української мови : автореферат докт. пед. наук : 13.00.02. Херсон, 2018. 46 с.
7. Плітко В. Риторика в гімназії. *Дивослово*. 1999. № 1.
8. Романюк Є. Основи культури мовлення. Програма факультативного курсу для 10-11 класів ЗОШ. *Українська мова і література в школі*. 2007. № 4.
9. Шуляр В. Як удосконалити писемне мовлення учнів старших класів. *Українська мова і література в школі*. 2000. № 5.

Орієнтовні питання до екзамену

(у випадку, якщо екзамен проводиться в усній формі)

1. Охарактеризуйте сутність педагогічної інноватики як галузі наукового знання.
2. Визначте об'єкт, предмет та основні завдання педагогічної інноватики.
3. Проаналізуйте структуру педагогічної інноватики та її зв'язки з іншими науками.
4. Розкрийте класифікацію педагогічних нововведень за різними критеріями.
5. Схарактеризуйте сутність інноваційної педагогічної діяльності та її специфіку.
6. Обґрунтуйте компоненти готовності педагога до інноваційної діяльності.
7. Простежте історію розвитку педагогічних технологій у світовій освітній практиці.
8. Розкрийте поняття, сутність та особливості педагогічної технології.
9. Проаналізуйте різні підходи до класифікації педагогічних технологій.
10. Охарактеризуйте поняття авторської педагогічної технології та її ознаки.
11. Розкрийте сутність та принципи технологій особистісно орієнтованого навчання.
12. Охарактеризуйте різновиди інтерактивних технологій навчання та їх застосування.
13. Обґрунтуйте особливості проєктних технологій навчання в освітньому процесі.
14. Проаналізуйте технології розвитку емоційного інтелекту в педагогічній практиці.
15. Розкрийте специфіку технологій формування творчої особистості.
16. Схарактеризуйте технології дистанційного навчання та їх ефективність.
17. Визначте компоненти інформаційно-комунікаційної компетентності педагога.
18. Обґрунтуйте роль ІКТ у роботі сучасного педагога-словесника.
19. Проаналізуйте інформаційно-комунікаційні засоби навчання в ЗЗСО та закладах професійної освіти.
20. Охарактеризуйте предмет, завдання та значення навчання літератури в 10-11 класах.
21. Розкрийте сутність концепції профільного навчання літератури.
22. Обґрунтуйте професійні та особистісні якості викладача української літератури.

23. Проаналізуйте програми з української літератури профільного рівня для 10-11 класів.
24. Визначте основні категорії художнього тексту та їх методичне значення.
25. Розкрийте принципи побудови цілісного художнього тексту.
26. Охарактеризуйте моделі комплексної взаємодії мистецтв на уроках літератури.
27. Обґрунтуйте особливості роботи з креолізованими текстами на уроках літератури.
28. Проаналізуйте різні види лекцій з літературознавчих дисциплін у профільній школі.
29. Охарактеризуйте самостійну роботу здобувачів освіти та її форми в профільному навчанні.
30. Розкрийте типологію уроків літератури в профільній школі.
31. Обґрунтуйте значення елективних курсів з літератури для старшокласників.
32. Схарактеризуйте використання Інтернет-ресурсів під час вивчення літературознавчих дисциплін.
33. Проаналізуйте можливості штучного інтелекту в навчанні літератури.
34. Розкрийте потенціал мультимедійних технологій на уроках літератури.
35. Обґрунтуйте роль електронних фондів бібліотек у літературній освіті.
36. Охарактеризуйте можливості сайтів літературно-меморіальних музеїв України.
37. Визначте особливості організації дослідницької роботи здобувачів освіти з літератури.
38. Розкрийте етапи роботи над літературознавчим дослідженням.
39. Охарактеризуйте процедуру захисту наукового дослідження з літератури.
40. Обґрунтуйте критерії оцінювання творчих наукових робіт учнів.
41. Охарактеризуйте зміст і побудову шкільного курсу української мови в профільній школі.
42. Проаналізуйте принципи побудови чинних програм з української мови для 10-11 класів.
43. Розкрийте дидактичні й методичні принципи навчання української мови в профільній школі.
44. Обґрунтуйте особливості організації профільного навчання за філологічним напрямом.
45. Схарактеризуйте особистісно орієнтований підхід до навчання української мови.
46. Розкрийте сутність компетентнісного підходу в мовній освіті.

47. Проаналізуйте комунікативно-діяльнісний підхід до навчання української мови.
48. Охарактеризуйте типи уроків з української мови в 10-11 класах профільної школи.
49. Розкрийте особливості нетрадиційних форм організації освітнього процесу з української мови.
50. Обґрунтуйте методи й прийоми узагальнення відомостей з мови в профільних класах.
51. Визначте компоненти інформаційно-цифрової компетентності в мовній освіті.
52. Охарактеризуйте лексикографічну роботу на уроках української мови в профільній школі.
53. Розкрийте методи вироблення умінь користуватися довідковою лінгвістичною літературою.
54. Проаналізуйте мультимедійні засоби навчання на уроках української мови.
55. Обґрунтуйте використання сучасних дидактичних матеріалів (кроссенс, інфографіка, колаж тощо).
56. Розкрийте зміст мовленнєвої змістової лінії в профільному навчанні української мови.
57. Охарактеризуйте види робіт з розвитку зв'язного мовлення в 10-11 класах.
58. Обґрунтуйте рівні володіння усним і писемним мовленням здобувачів освіти.
59. Проаналізуйте технології креативного письма на уроках української мови.
60. Розкрийте методику узагальнення знань зі стилістики в 10-11 класах та обґрунтуйте форми і методи вироблення риторичної майстерності здобувачів профільного рівня освіти.

Рекомендована література

1. Голуб Н. Б., Горошкіна О. М., Бондаренко Н. В., Новосьолова В. І., Попова Л. О. Методи навчання української мови учнів гімназії та ліцею : монографія. [Електронне видання]. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2023. 230 с.
2. Горошкіна О. М., Попова Л. О., Нікітіна А. В. Теорія і практика навчання української мови в старших класах. Х. : Основа, 2012. 171 с.
3. Костів О., Сколоздра-Шепітко О. Методика викладання української мови : навчально-методичний посібник для студентів українського відділення філологічного факультету. Львів, 2018. 202 с.
4. Методика навчання риторики в школі : навч. посіб. / автор-укладач В. А. Нищета. Київ : Центр учбової літератури, 2014. 194 с.
5. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja. Za zag. red. N. M. Bibik. Київ : Літера ЛТД, 2018. 160 с.
6. Токмань Г. Л. Методика навчання української літератури в середній школі : підручник. К.: ВЦ «Академія», 2012. 312 с.
7. Цюняк О. П., Довбенко С. Ю. Педагогічна інноватика : навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ : Видавець Кушнір Г. М., 2019. 190 с.
8. Буднік А. О., Хижняк І. А. Реалізація здоров'язберігаючих технологій у педагогічних ЗВО України. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*. Випуск 3 (132). Одеса, 2020. С. 211-217.
9. Варзацька Л. Типологія уроків української мови в системі компетентнісної освіти. *Дивослово*. 2014. № 9. С. 7–14.
10. Візінська М. Робота з текстом як засіб вивчення мови і підготовки до ЗНО. *Дивослово*. 2021. № 2. С. 8-15.
11. Вітченко А., Вітченко А. Компетентнісний підхід у сучасній вищій освіті: освітня інновація чи реформаторський симулякр доби постмодерну? *Вища школа*. 2019. № 4. С. 52-66.
12. Голуб Н. Б., Горошкіна О. М. Концепція навчання української мови учнів ліцею. Київ, Педагогічна думка, 2019. 56 с.
13. Дика Н. М. Формування мовних понять в умовах реалізації концепції нової української школи (10–11 класи). *Педагогічна освіта: Теорія і практика*. 2018. С. 43–48.
14. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології. К., 2015.
15. Жила С. Літературно-мистецька вітальня як форма вивчення літератури у ЗВО. *Українська мова і література в школах України*. 2018. № 4. С. 28-32.
16. Жила С. Бачити художній твір як культурний універсум. *Теорія і методика навчання української літератури: актуальні проблеми*. Збірник наукових праць / наук. ред. і упоряд. Логвіненко Н. К. : Педагогічна думка, 2015. С. 38-50.

17. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій. Харків, 2009. 176 с.
18. Когут О. І. Інноваційні технології навчання української мови і літератури. Тернопіль : Астон, 2005. 204 с.
19. Кузнєцова О. Самостійна робота як засіб самоосвіти учнів. *Дивослово*. № 3. 2020. С. 7-14.
20. Копусь О. А., Кучерява О. А. Синтаксичні вправи в лінгвокультурологічному аспекті. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*. Випуск 5 (124). Серія: Педагогіка. Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2018. С. 80 – 86.
21. Кучерява О. А. Арт-технології як засіб реалізації соціокультурної змістової лінії на уроках української мови. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки*. Вип 50. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2019. С. 91–96.
22. Кучерява О. А. Активізація творчого потенціалу студентів філологічного факультету на заняттях із сучасної української мови. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*. Випуск 3 (132). Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2020. С. 166 – 172.
23. Кучерява О. А. , Прокопенко Л. І. Формування творчої особистості студента філологічного факультету на заняттях із сучасної української мови. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвуз. зб. наук. праць Дрогобицького держ. пед. ун-ту імені Івана Франка*. 2021. № 41. С. 189-194.
24. Кучерява О. А. Система роботи з розвитку емоційного інтелекту студентів філологічного факультету. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвуз. зб. наук. праць молодих вчених Дрогобицького держ. пед. ун-ту імені Івана Франка*. 2023. № 65, том 2, С. 299-304.
25. Лаппо В. В. Педагогічна інноватика: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: НАІР, 2020. 360 с.
26. Методика навчання української мови. Термінологічний словник / Кол. авторів за ред. Олени Горошкіної. Словник-довідник. [Електронне видання]. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2024. 150 с.
27. Горошкіна О. М., Бондаренко Н. В., Попова Л. О. Методика компетентнісно орієнтованого навчання української мови учнів ліцею на рівні стандарту: методичний посібник. Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2020. 128 с.
28. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи [Електронний ресурс]. URL: <http://mon.gov.ua/konczepczyia.pdf>
29. Освітні технології: навч.-мет. посіб. / За ред. О. М. Пехоти. К.: Видавництво А.С.К., 2003. 255с.

30. Братко М. В., Козир М. В. Педагогічна інноватика : навчально-методичний посібник. К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. 272 с.
31. Семеног О., Мацько Л. Профільне навчання з української мови у старшій школі. *Інновації в освіті і педагогічна майстерність учителя-словесника* : збірник матеріалів Усеукраїнської науково-практичної конференції. Суми : Видавництво СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2017. С. 70–73.
32. Семеног О. М. Професійно-творча самореалізація педагога в інноваційній освіті. Професійно-творча самореалізація майбутнього педагога в інноваційній освіті : колект. монографія / за наук. ред. М. Лазарева. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2013. С. 136–157.
33. Сучасні тенденції методики навчання: мовно-літературна царина : колективна монографія / за заг. ред. проф. З. П. Бакум. Кривий Ріг : КДПУ, 2023. 251 с. URL: <https://elibrary.kdpu.edu.ua/handle/123456789/7077>
34. Ханчук І., Янкович О. «Перезавантаження» уроку літератури: методика «DAILY 5» (Щоденні 5») для формування ключових компетентностей в учнів середньої школи. *Українська мова і література в школах України*. 2018. № 11. С. 9-13.
35. Хижняк І. А. Використання квест-технологій у роботі зі студентами-філологами. Лінгвістика й лінгводидактика: здобутки і перспективи розвитку: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих науковців (м. Одеса, 09-10 грудня 2022р.) [Електронне видання]: зб.тез / редкол. Т. О. Євтушина. Одеса: ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського», 2022. С.41-48.
36. Хижняк І. А., Буднік А. О. Використання цифрових технологій та інноваційних методів для поліпшення читацьких навичок здобувачів вищої освіти. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д.Ушинського*. Випуск 2 (143). Одеса, 2023. С. 61-68.
37. Яблонська О. Українська література як державна стратегія України. *Дивослово*. 2020. № 5 С. 2-4.